Rok I. Żydowska Gazeta Robotnicza. Organ partyi socyalno-demokratycznej. Nr. 23.

די אַדרעסע פֿון דער רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע :
Jüdische Arbeiter Zeitung
Kraków,
Sławkowska 29.
טעלעפֿאָן נומער 624
איינצעלנע נומער 8 העל.

יודישע
אַרבייטער=צייטונג
ארגאַן פֿון דער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער פּאַרטיי.
ערשיינט יעדען פרייטאג.

אבאָנאַמענטס־פּרייז :
יעהרליך : 4. קראָנען.
האַלביעהרליך : 2. קראָנען.
פיערטעליעהרליך : 1. קראָנע.

פּרייז פֿון אַנאָנסען :
פֿיר יעדער שורה פּעטיט אָדער איהר פלאַטץ 10 העללער.

Kraków, piątek 8 września 1905. נומר 23. קראָקוי, 8 סעפּטעמבער 1905.

גענאָסען, פערשפרייט די „יודישע אַרבייטער צייטונג“!

די פּועלי ציון און דער 7־טער קאָנגרעס.

אין דעם 7-טען קאָנגרעס האָבען אונז אינטערעסירט צוויי זאַכען : ווי אַזוי וועט אויפֿגעלעזט ווערען דער קריזיס אין ציוניזמוס און וואָס פֿאַר אַ ראָליע וועלען שפּיעלען אויף דעם קאָנגרעס די ציוניסטישע אַרבייטער. מיט די צוויי פֿראַגען האָבען מיר זיך בעשעפֿטיגט אין אַ רייהע אַרטיקלען, אָנלוינענדיג זיך הויפּטזעכליך אויף די בעריכטען פֿון די ציוניסטישע צייטונגען. אויף די ערשטע פֿראַגע האָבען מיר געענטפֿערט, אַז דער קריזיס איז צוואַר בעזייטיגט געוואָרען, אָבער מען האָט אויסגעגאָסען דערביי דאָס וואַסער צוזאַמען מיט'ן קינד : אויסשליסענדיג די טעריטאָריאַליסטען, האָט דער ציוניזמוס מודה געווען, אַז ער איז ניט קיין אָרגאַניזאַציע פֿון גאַנצען פֿאָלק, ווי ער פֿלעגט פֿריהער מענה'ען, נור אַ פּאַרטיי גלייך מיט אַלע פּאַרטייען. און דאָס הייסט פֿאַקטיש דער באַנקראָט פֿון דעם ציוניזמוס, ווייל דאָ האָט באַנקראָטירט זיין הויפּט־פּרינציפּ, אַז ער נעהמט אַרום אַלע פּאַרטייען, אַלע יודען, זאָגאַר... געגען זייער ווילען.

אויף די צווייטע פֿראַגע האָבען מיר געענטפֿערט, אַז אויסער די ציוניסטען־סאָציאַליסטען, וועלכע האָבען זיך מוטהיג געשטעלט געגען די רעאַקציאָנעלע־פּעליטאַניסטיש־ברחן'ישע רעדעס פֿון דעם משוגענעם האַלבען פֿילאָזאָף און גאַנצען דעקאַדענט מאַקס נורדוי, האָבען די פּועלי ציון בכלל און די פּועלי ציון פֿון גאַליציע בפרט אַרויסגעוויזען אַזוי פֿיעל הינטישע אונטערטהעניגקייט געגען די בורזשואַזע ציוניסטען, אַז... מיר ווייסען אַליין ניט ווי מיר זאָלען עס אָנרופֿען. ווייל דאָ האָבען די פּועלי ציון געהאַט אויסצוקלויבען ניט צווישען דעם ציוניזמוס פֿון איין זייט און... פּ. פּ. ס. ד. אָדער זאָגאַר „יודישע סאָצ. דעמ.“ פֿון דער צווייטער. אַזאַ פּרובע, זענען מיר געווען זיכער, אַז זיי וועלען ניט אויסהאַלטען. דער מאַטעריאַל, פֿון וועלכען די פּאַרטיי בעשטעהט : בעלפֿער, האַנדעלס־אַנגעשטעלטע זענען נאָך ניט געגוג רייף צו דעם סאָציאַליזמוס, צו דעם ריינעם קלאַסענקאַמפֿף. דאָ אויף דעם קאָנגרעס איז אָבער די ברירה געווען נאָר אַן אַנדערע : צווישען די פּאַלעסטינער מיט אוסישקין אויף דער שפּיטצע פֿון איין זייט און אַ גרויסער טהייל ציוניסטישע אַרבייטער פֿון דער צווייטער זייט. מיר האָבען גערעכענט, אַז די הינע פּועלי ציון וועלען דאָ אויסנוטצען די געלעגענהייט און בעפֿרייען זיך פֿון דעם יאָך פֿון דעם בורזשואַזען ציוניזמוס. זיי האָבען עס אָבער ניט געטהון. פֿאַרקעהרט, אָבטהיילענדיג זיך פֿון די רוסישע אַרבייטער ציוניסטען איז זייער ווידערשטאַנדסמאַכט געגען דעם הערשענדען ציוניזמוס געוואָרען נאָך שוואַכער און די סענטעס אויף זייער האַלז און פֿיס — נאָך שטייפֿער.

אין 14־טען נומער „יודישער אַרבייטער“ פּאַלעמיזירט בן ברוך אין אַ גרויסען לייט אַרטיקעל מיט די גאַליצישע סאָציאַל דעמאָקראַטען, ד. ה. מיט אונז און מיט דעם „יודישען סאָציאַל דעמאָקראַט“, וועלכער האָט איבערגעדרוקט דר. ק. פֿאַרנבערג'ס אַרטיקעל „צום 7־טען קאָנגרעס“. ווי דער אמת׳ לעזענדיג די לומפּיגע קאָרעספּאָנדענצען אין דעם זעלבען נומער געגען די זעלבע „גאַליצישע סאָציאַל דעמאָקראַטען“, די שמוטציגע מסירות און ליגענס און דאָס חורן׳ן אַלץ אין איינעם : איהר זייט ניט קיין יודען — וואָלט מען מיט אַזאַ צייטונג ניט געדאַרפֿט פּאַלעמיזירען ; מיר טהוען עס אָבער נור צוליעב אונזערע לעזער, וועלכע וועלען האָבען די געלעגענהייט צו בעקאַנען זיך מיט די אַרגומענטען פֿון אונזערע „פּועלי ציון“.

לויט בן ברוך'ען איז גאָר קיין קריזיס ניט געווען אין ציוניזמוס, עס איז נור געווען אַזאַ ענטוויקלונג און ער פֿערזיכערט אונז, אַז עס מוז אַזוי זיין אין אַלע פּאַרטייען. מילא, מיר וועלען זיך ניט שפּאַרען ; מיר ווינשען דעם ציוניזמוס אַזאַ ענטוויקלונג אויך לעתיד... מיר ווייסען נור, אַז זייט צוויי יאָהר פֿלעגען זיך אַלע אַרטיקלען איבער'ן ציוניזמוס אין דער אָפֿיציעלער „וועלט“ און אין „ווסכוד“ אָנפֿאַנגען בזה הלשון : „דער היינטיגער שווער'ער קריזיס אין ציוניזמוס, וועלכער דאַטירט זיך פֿון 6־טען קאָנגרעס“.

אַז די ציוניסטען האָבען פֿאַרקירצט הרצל'ען דעם לעבען, — האָט מודה געווען מאַקס נורדוי אין זיין טרויער רעדע. און דאָס האָבען גראָד געטהון די ציוני ציון מיט אוסישקין'ען. ווען דער „פּועלי ציון“ פֿערלייקענט עס, ווייזט עס נור, אַז ער האָט זיך געלערנט פֿון זיינע בורזשואַזע פּאַרטייגענאָסען צו לייקענען אין די אויגען.

ווי אַ עכטער ציוניסט פֿילט ער אָן זיין אַרטיקעל מיט ניין קבין שמוטץ און ליגענס און איין קב זאַכליכע אַרגומענטען. די ספּעראַטיסטען עסט ער גאָר אויף : „און אויף דעם גרונד פֿון אַ זעלכע שקרים און איבערפֿלעכליכקייטען האָט מען די העזה... „אפשר אין דעם זאַגענאַנטען „יודישען סאָציאַל דעמאָקראַט“, וועלכער פֿערענטפֿערט די יודען פֿראַגע איינפֿאַך גאַנץ לייכט און גאַנץ פּשוט. צום ערשטען ווייזט ער אויף מיט שווערע טיעפֿע וויסענשאַפֿטליכע געדאַנקען געשריבען אויף אַ טערקישען (אַ ציוניסט דאַרף דאָך פֿון טערקישען לשון זיין צופֿריעדען !) זשאַרגאָן לשון, אַז שעור וואָס דער מה שפּאַלט זיך ניט לעזענדיג... „און אַז דו נעהסט אַרויס קוים אַ לעבעדיגער פֿון די שטיינערנע געדאַנקען מיט דעם קופּערנעם לשון און פֿערשטעהסט קוים די נייע ענטדעקונג, ניט ער דיר ווייטער צו פֿערשטעהען מיט אַ ערנסטען טאָן און אַזאַ וויסענשאַפֿטליכע מינע אַז...“

געגען די אַרבייטער פֿון פּ. פּ. ס. ד. בענוטצען זיי דעם אַלטען, שמוטציגען, לעכערליכען פֿאַרוואורף : אַסימילאַטאָרען, פּאָליאַקען. מיר וועלען נור דערביי דערמאָהנען איין עהנליכע ערשיינונג. די פּוילישע בורזשואַזיע וואַרפֿט פֿאַר דעם פּוילישען סאָציאַליסט, אַז ער איז ניט קיין פּאָליאַק, דער דייטשער — דעם דייטשען סאָציאַליסט, אַז ער איז ניט קיין דייטש און ז. וו. וואָרום זאָל די יודישע בורזשואַזיע זיין בעסער און אונז ניט פֿאַרוואַרפֿען, אַז מיר זענען ניט קיין יודען. מיר וועלען ענטפֿערן אונזערע ציוניסטען דאָס זעלבע וואָס די סאָציאַליסטען ענטפֿערן איבעראַל : מיר זענען ניט אַזעלכע יודען ווי איהר. מיר ווילען ניט פֿיהרען קיין רויבערישע פּאָליטיק אין „גרויס פּאַלעסטינאַ“, מיר ווילען ניט אַוועקנעהמען ביי די אַראַבער די ערד מיט די הילף פֿון דעם בלוטיגען סולטאַן, אַבער יודען זענען מיר. מיר אַנגעהערען מיט די פּוילישע אַרבייטער און פּאַרטיי, ווייל דאָס פֿאָדערן די עקאָנאָמישע און פּאָליטישע אינטערעסען פֿון אונזער פּראָלעטאַריאַט.

מיר האָבען געשריבען אַז : פּאַלעסטינאַ איז אַ בית עולם, אַ הייליגער „חשוב'ער אָרט, און דער פֿאַר איז שוין די ערד לאַנג צוכאַפּט, אויסגעקויפֿט. די טערקישע רעגירונג, מיט וועלכער הרצל האָט אונטערהאַנדעלט לאַנגע יאָהרען האָט אין פּאַלעסטינאַ נישט קיין ערד, די גאַנצע ערד געהערט צו פּריוואַטע בעזיטצער, צו קליינע ערד אַרבייטער“. אויף דעם ענט־

פאר דאס וואס וועט ערשט זיין ווען ער
זיין ארבייט וועט פאריכטען ? —
צי האט ער נאר קיין אנדער ציעל
ווי שאפען צו פערניכטען ? —

איך פרעג, און ווייס צו־מאל ניט וואו.
ווער קען א טאלק דערגרייכען ?
די גאנצע וועלט ארום איז בלויז
א גרויסער פראגע־צייכען....

יהואש. („פארווערטס".)

דער פאגראם אין קערטש.

וועגען דעם פאָגראָם אין קערטש, וועלכער האט פאסירט דעם 12, 13 און 14 פ. מ. האָט די רוסישע רעגירונג אנפאנג ניט געלאָזען שרייבען וואהרשיינליך דעריבער, ווייל די פערהאנדלונגען וועגען שלום און וועגען אני־הלואה זענען דאן געווען אין רעכטען מיטען. ווי בעוואוסט האָט וויטטע זיך געסטארעט צו פארגלעטען דעם שלעכטען נאָמען וואָס די צארישע רעגירונג האט מיט רעכט אין אמעריקא. דער קערטשער פאגראָם האָט געקענט זיין א שעהנע אילוסטראציע צו די ליבעראלע רעד פון דעם רוסישען סטופאיקע. איצט ווי עס זעהט אויס האָט שוין די צארישע רעגירונג קיין אינטערעס ניט עס צו בעהאלטען. מיר האבען שוין אלזאָ געגויע בעריכטען. די בעשרייבונג נעהמען מיר פון פעטערסבורגער „פריינד", וועלכער נעהמט זי פון דער צייטונג „קרים".

די צייטונג שרייבט בזה הלשון:

„דעם 1־טען אויגוסט אָרום 9 א זייגער פון אָוועגט האט זיך צונויפגעקליבען אויף דעם „אומזיסטען" בולוואר א גרויסער עולם מענשען, און ס'האט אָנגעהויבען וואקסען א פאטריאטישע בעגייסטערונג. דער עולם איז ניך אריבער אויף דעם בולוואר, אין וועלכען מען נעהט אריין מיט בילעטען. און האָט אָנגעהויבען פאָדערן אז מוזיק זאָל אָנהויבען שפיעלען „באָזשע צאריא חראני". די פאָליציי האָט זיך אריינגעמישט, און דער המון איז מאסענווייז אוועק איבער וואָראָנצאָוו'סקער גאס צום סאָבאָר. נעבען סאָבאָר האָט דער המון פון חארעצקאָ'ס אפטייק ארויסגעפאָדערט דעם קייזער'ס בילד און איז מיט איהם צוריק אוועק צום בולוואר. דערווייל האָט זיך אלאָז געטהון איבער אלע גאסען צום בולוואר א מאסע פון פראָסטען המון. דער המון איז געוואקסען און האָט פערפלייצט אלע גאסען. בעת דער פאטריאָטיש בעגייסטערטער המון איז געגאנגען מיט'ן קייזער'ס בילד צוריק צום בולוואר, האָט זיך פון איהם אָבגעטיילט א גרופע מענשען, דאָס רוב ניט־דערוואקסענע חוליגאנעס, און איז אוועק אויף סטראָגאנאָוו'ער גאס צו דער רעדאקציע פון „יוזשני קוריער" (א ליבעראלע צייטונג). אנקלויבענדיג אויף'ן וועג גרויסע שטיינער, האָט דער המון אנגעהויבען צו ברעכען די פענסטער פון דער רעדאקציע. נאָכדעם, אז מען האָט צובראכען די פענסטער אין דער רעדאקציע און אויך אין דעם דערבייאיגען הויז פון סוחר מיראשניקאָוו, איז דער המון אוועק אויפ'ן בולוואר, וואו עס האָט זיך נאָך געצויגען די פאטריאָטישע מאניפעסטאציע.

די מאניפעסטאנטען האָבען געבעטען דאָס פובליקום, אז מען זאָל מנדב זיין אויף דעם „רויטען קרייץ". אנדערע האבען געבעטען פשוט אויף בראנפען. ס'איז געווען ניכר, אז אייניגע קאָנען ניט שטעהן אויף די פיס. מען האָט געמוזט נדבות געבען און אויך שענקען אויף בראָנפען. בשעת די בעגייסטערונג איז אביסעל קיהלער געוואָרען, האָט דער המון אָנגעהויבען גרופעסווייז פאנאנדער צו געהן אהיים. דערביי האבען זיך געהערט קולות: „מאָרגען וועלען מיר זיך צונויפקלויבען". אין דער זעלבער צייט זענען די יונגע חוליגאנעס מיט פאהנעס אין די הענד ארומגעלאָפען צווישען עולם און געשריען „שלאָגט די זשידעס". אויף מארגען, זונטאג, דעם 31־טען יולי, אין דער פריה האָט מען ניט געקאָנט בעמערקען קיין שום סכנה. אויף די גאסען איז געווען די געוועהנליכע בעוועגונג. אויפ'ן מארק זענען געקומען פון די ארומיגע דערפער פויערים מיט תבואה. אָבער שוין 10 א זייגער אין דער פריה האָבען די גאסען בעקומען אַנ'אנדער אויסזעהן, עס האָבען אנגעהויבען בעווייזען זיך פוסגעהער מיט דערשראָקענע פנימ'ער; געאיילט זיך, ווי עס שיינט, אהיים. אנדערע האבען זיך געלאָזען לויפען. ס'האָבען זיך דערהערט געשרייען „א בונט", און דער עולם, שרעקליך דערשראָקען, איז געלאָפען וואו די אויגען האָבען געטראָגען. איבער די גאסען האבען אימה'דיג גערוישט די פוהרען פון די פויערים. די קראָמען האבען זיך פערמאכט. אלע האָבען זיך געאיילט וואו ניט איז צו בעהאלטען זיך. אויף דער קאראנטינער גאס האָבען זיך צונויפגעקליבען א סך פוהרען, שטויסענדיג איינע די אנדערע; די פויערים האבען אליין אראבגעווארפען פון די וועגען און האבען אנגעהויבען לויפען מיט די פערד. עס האט זיך צוזאמענגעקליבען א המון, וועלכער איז ניך פערגרעסערט און פערגרעסערט געוואָרען. ס'איז געקומען די פאָליציי מיט דעם פאָליציימייסטער. דער המון האט זיך צונויפגעדריינגט געגען בראדער'ס אפטייק, נעבען פאנטאן. ס'איז געווען א סך יונגערע חוליגאנעס. באלד איז געקומען דער גראדאנאטשילניק, וועלכער האט ווייך גע־

זאָל דער ים ריידען וואָס ער וויל. זאָל ווי עס וויל זיך ארויסקערווען פון די צוואריפענע כוואלעס דאָס פערשפעטענדע שיפעל, וועלכעס ער האָט בעמערקט אין פענסטער, א שקלאפיש שיפעל פון א שקלאפישען ברעג... ער האָט ניט קיין געשעפט אי צום שיפעל אי צו די קולות פונ'ם ים.

ער האט זיך געלעגט אויף זיין מאטראץ.

ווען דער היטער א הישפאנער האָט אין דער געוועהנליכע צייט געברענגט א לאמטערל און האָט אריין געשטעלט אין לאָך איבע די פערשלאָסענע טיער, האָט דאן די שיין בעלויכטען די אויסגעצויגענע פיגור און דאָס בלאסע פנים מיט די פערמאכטע אויגען. עס האט זיך גערדאכט אז דיאץ שלאפט רוהיג; נור צייטענווייז האָבען זיך זיינע ברעמען צו געקוועטש און אויפ'ן פנים איז פאָרגעקומען אַן אויסדרוק פון א אונפערשטענדליכע לייד, פונקט ווי אין דער טיעפקייט פון א פערשלאפענע אנערקענונג האָט זיך גערי'דערט עפעס אזוינס הויל און שווער, ווי די שטיינער נעבען ברעג אין דער טיעפקייט פון ים...

נאָר פלוצים האָט ער זיך אויפגעכאפט, ווי עס וואָלט איהם ווער געריפען ביים נאָמען. דאָס האָט דער שטורמווינט, וועלכער איז דורך געפלויגען אין גאנצען דורך די כוואלעס, א קלאפ געטהון אין די וואנט. אין דונקעלעס פיערקאנטיגען פענסטער האבען זיך נאָך געטראָגען ווייסע שטיקלעך פאספארישער שוים און אפילו ווען דאָס גערויש איז שטיל געוואָרען איז נאָך די קאמער געוועזן פול מיט שישקעריי און פייפעריי. דער ווידער קול איז א דורך געפלויגען דורך די פערשלאָסענע טיער און האָט זיך געטראָגען איבערן קאָרידאָר. עס האט זיך גערדאכט דאס עפעס א מין פערשטענדליך געפערליכעס איז א דורך געפלויגען דורך דעם אינזעל און ווערט שטיל און שטארבט אָב אין דער ווייטענס....

דיאץ האָט זיך מיט א מאָל אויפגעשטעלט אויף די פיס. איהם האָט זיך גערדאכט דאָס ער איז נור געשלאָפען איינינע סעקונדען, און האָט א קוק געטהון אין פענסטער, אבווארטענדיג צו זעהען נאָך איין ווייסען זעגעל פון א שיפעל, נאָר אין פענסטער איז געווען שווארק. דער ים האט זיך געבייזערט אין דער פולער פינסטערקייט און עס האָבען זיך געהערט געמישטע געשרייען פונ'ם אנטלויפענעם שטורמווינט.

כאָטש א זעלכע געווי־טערן זענען ניט אָפט פאָרגעקומען, האט ער פון דעסטוועגען גוט געקענט אי דאָס גערויש, אי דעם פייף, אי דאָס שישקעריי, אי די אונטער ערדישע ציטער פון שטיינערנעם ברעג. נאר איצט ווען דער אויפגעשפאנטער קנאל איז שטילער געוואָרען, האט זיך אונטער איהם געהערט א נייער קלאנג, אזא שטילער, איידעלער און אונבעקאנטער...

ער האָט זיך א וואָרף געטהון צום פענכטער, ער האָט זיך אנגעכאפט ביי די קראטען און האט געקוקט אין די פינסטערנים. דער ים איז געווען אָהן א געשטאלט און ווילד. דער ווייטער ברעג איז געווען אין גאנצען איינגעשלינגען מיט דעם שווערען נעפעל. נור אויף איינינע אויגען־בליקען האָט זיך צווישען איהר און די כמארע א דורך געריקט די רויטע פערנעבעלטע לבנה. דער ווייטער אונפערזיכערטע אבשיין האָט זיך אונאָרדנונג געוויעגט אויף די שפיטצען פון די משוגענע כוואלעס און איז פערלאָשען געוואָרען... עס איז נור איבערגעבליבען א מעכטיגער ווילד־אנערקענטער, אונרוהיגער און פרייליך רופענדער גערויש.

חאזע־מאריא־מינועל־דיאץ האָט דערשפירט אז אלעס אין איהם ציטערט און וואָרפט זיך ווי דער ים.

די נשמה שטעהט אויף פון לאנגען שלאף, עס ווערד פערשטענדליך דער בעוואוסטזיין, עס ווערען ערוועקט די לאנג פערלאָשענע וואונשען... און פליצים האָט ער זיך דערמאנט דאס, וואָס ער האָט געזעהען אויפ'ן ברעג, פאר איינינע טעג... דאָס איז דאָך געווען ניט קיין חלום! ווי אזוי האָט ער געקענט מיינען אז דאס איז א חלום? דאָס איז געווען א בעוועגונג, דאָס איז געווען שיסעריי... דאָס

פערט אונז בן־ברוך, אז פראפעסאר ווארבורג בעווייזט, אז „גרויס פאלעסטינא“ איז כמעט פוסט און עס איז דא ארט פאר צעהנדלינער מיליאנען מענשען. ער האט נור פערנעסען אונז ערקלעהרען וואס הייסט ביי איהם „גרויס פאלעסטינא“, פיעלייכט געהער שוין גאליציע אויך צו „גרויס פאלעסטינא“ און וואס פאר א ערד עס איז. און אז ער וועט עס ערקלעהרען, דאן וועלען מיר אויך ציטירען א גרויסען געלעהרטען, אז עס איז לא היה ולא נברא.

אבער פיעל וויכטינער איז די פראגע: ווי אזוי וועלען זיי בעקומען פאלעסטינא? „די יודישע פראלעטארישע ארבייטער מיט איהר נעזונדע אקטיווער פסיכיק, האט באלד ביי דעם אריינטרעטען אין דער בעוועגונג ניט נעקענט לײדען דעם פאסיווען כאראקטער פון דעם דיפלאמאטישען ציוניזמוס. די פראלעטאריש געזונדע עלעמענטען האבען באלד פון אנפאנג ניט געקענט זיין איינפערשטאנען מיט דעם נישט רעאל־היסטארישען פערשטאנד איבער'ן ציוניזמוס, ווי טשארטעריזמוס“. מיר פרעגען אבער: און ווי איז היינט ווען „די פועלי ציון בעוועגונג איז פערשטערקט געווארען אי אין קוואנטיטעט אי אין קוואליטעט און דוקא אויף דעם חשבון פון די בורזשואזע פארטייען“, צו האפען די ציוניסטען צו בעקומען פאלעסטינא אדער גרויס „פאלעסטינא“ אנדערש ווי דורך אונטערהאנדלונגען מיט'ן סולטאן, צו רעדט מען ניט ראס זעלבע פון טשארטער? פיעלייכט ווילען די „פועלי ציון“ מאכען א רעוואלוציע אין טערקיי? וועמען פערדרעהען זיי אלזא דעם קאפף? דער ציוניזמוס איז אן און פאר זיך דורך און דורך רעאקציאנעל. אייער וואקסען אין קוואנטיטעט און קוואליטעט קען האבען נור דעם ערפאלג: פארפינסטערן דעם קלאסענבעוואוסטזיין פון דעם יודישען ארבייטער. דאס האבען פערשטאנען די ציוניסטען סאציאליסטען און — זענען ארויסגעטראטען פון דער ציוניסטישער פארטיי. דאס מוזט אויך איהר, פועלי ציון, טהון אויב איהר ווילט ניט ווייטער זינקען אין בורזשואזע ציוניסטישער רעאקציע, און אויב איהר ווילט אין איהר ניט דערטרונקען ווערען.

דערצעהלט אונז ניט קיין מעשיות פון לאדז, ביאלאסטאק און ז. וו. מיר קענען אייך דערצעהלען אויך עטוואס פון „פראוויט. וויעסט.“. פון דעם רעגירונגס בעריכט איבער די רעוואלוציע אין די שטעט און — אז דארט זענען דא פועלי ציון און ציוניסטען סאציאליסטען...

די אייביגע פראגע.

דעם מענשענ'ס לעבען איז א שפאן —
ווי לאנג וועט מיינס גדויערן? —
ווער דארף מיך לעבעדינערהייט,
ווער זאל מיין טויט באטרויערן?

און ניט נאר איך און דו, ווען ס'זאל,
די גאנצע מענשהייט שטארבען,
דער הימעל וואלט ניט אויף א האר,
געביטען זיינע פארבען.

די שטערען וואלטען קאלטבלוטיג,
געשיינט, דען זיי פארגעהן
ווי איך און דו, דאך הערט ניכט אויף
דעם לעבענ'ס ראד זיך דרעהען...

מיט יאוש פרעג איך אפט: וואו איז
דער עיקר, וואס אין מיטען
פון אייביגען פארבייטען זיך,
אליין בלייבט אונפערביטען?

וואס פון איהם און צוליעב איהם איז
דאס וועלקען און דאס שפראצע'',
וואס רוהענדיג אליין, אנטפלעקט
אין אומרוהע נאר זיין רצון? —

וואו איז זיין צוועק?... צי וועט ער ווען,
ערפילען זיין כוונה,
צי איז דאס גאנצע יאגענעס
פון איצטער אן הכנה.

גענאסען, קלויבט אויפ'ן פרעספאנד!

פעליעטאן.

oooo

ו. ג. קאראלענקא

דער אויגען־בליק.

(א סקיצע)

איבערזעצט פון נ. קאקעט.

פארטזעצונג

IV

אזוי זענען פערביי נאך יאהרען, וועלכע האבען שוין אויסגעזעהן ווי טעג. די צייט פון שלאף שפירט ניט צו בעקענען זיך. און זיין לעבען איז שוין געוועזן אין גאנצען א אונענדליכער שווערער און ניט אונזעהענדער שלאף.

פון זיעסטוועגען פון א געוויסע צייט האבען אין דעם שלאף ווידער אנגעהויבען פינקלען אויסערליכע זאכען. אין זעהר ליכטיגע טעג איז געגאנגען אויף'ן ברעג א רייך פון סטאטען האלץ אדער פון א פייער (פאזשאר). אין פעסטונג איז פארגעקומען א אונגעוועהנליכע בעוועגונג. די הישפאנער האבען זיך גענומען צו פעריכטען די אלטע ווענט. די שארענס וועלכע האבען זיך געמאכט אין די יאהרען פון רוהענדע שטילקייט, האבען זיך איילענדיג פעריכט. מעהר ווי פריהער האבען געפינקעלט צווישען ברעג און אינזעל דאמפף שיפען מיט דעם הישפאנישען קריגס פאהן. דיאץ האט נעקיקט דערויף מיט בעוואונדערונג. אין זאל האט זיך איהם אפילו געדאכט דאס אין די הויל־וועגע, אויף די עקען פון דעם בעקאנטען בארג אין א העלען מיט די זון בעשיינטען טאג געהען ווייסע שטיקלעך רויך פון שיסערייי, קליינינקע ווי שפילקע קעפלעך שווימען ארויס מיט א מאל און שוועבען ארום אויף דעם דונקעל־בלאהען רויך אין דער העלער לופט. איין מאל האט זיך געטראפען א לאנגע שווארצע פאס צום ווייטען ברעג, און איינינע קורצע אבגעריסענע קלעפ האבען זיך אנגעשלאגען פון ים אין זיין פענסטער... ער האט זיך אנגעכאפט מיט די הענד ביי די קראטען און האט זיי שטארק געטרייסעלט. זיי האבען א קלונג און א ציטער געטהון. דאס מיסט האט זיך געשיט פון די שטיינען וואו די אייזערנע פאסען זענען געוועזן אריין געמאכט אין די ווענט....

נאר עס זענען פערביי נאך עטליכע טעג... דער ברעג איז ווידער שטיל געווארען און איז איינגעשלאפען, דער ים איז געוועזן פוסט. די כוואלעס האבען זיך שטיל און פערקלערט נעגלימשט איינע אויף די צווייטע און האבען געפאטשט אין שטיינערנעם ברעג, פונקט ווי זיי וואלטען ניט געהאט וואס צו טהון... און ער האט געמיינט אז דאס איז ווידער געוועזן נור א חלום....

נאר פון היינט אין דער פריה אן האט דער ים איהם ווידער אנגעהויבען צו רייצען. איינינע כוואלעס זענען שוין אריין געקראכען אין די בוכטע און לינקס האט מען געהערט ווי די שטיינער קריכען ארויס פון דער דנוי אויף'ן ברעג.... פאר נאכט האט אין פיערקאנטיגען פענסטער נעלויכטען שוים. די ים־קליפע האט אנגעהויבען זיין געזאנג, דער ברעג האט געענטפערט מיט טיפע קרעכצען און מיט א קנאל.

דיאץ האט געהויבען די אקסלען און האט בעשלאסען לעגען זיך פריהער.

אין טיכלעך — האָבען זיך צונויפגעקליבען ארום די חרוב געמאַכטע מאנאזינעם און האָבען זיך אויסגעקליבען חפצים, נאָך וויער געשמאַק, און האָבען דאָס אָפּען געטראָגען אהיים. בעהאַלטענדיג די גנבות, זענען זיי צוריקגעקומען און ווייטער געשטעלט זיך צו דער ארבייט. מען האָט געטראָגען אין אַלע קאַנטען, דערהויפט איז געוועזן גרויס די רויבער־בעוועגונג אויף איבער קאראַנטינער־נאַס, נעבען דער שטאָדט־פֿערוואלטונג.

ווי מיר האָבען שוין דערמאָהנט פריהער, אויף ניקאלאַיעווסקער נאַס זענען געווען מענשען, וועלכע האָבען געוואָלט פונאנדערטרייבען די חוליגאַנעס. צווישען די סאָלדאַטען איז געווען דער גראַדאָנאַטשאַלניק. בעת די זעלבסט־שוץ איז צוגעקומען נעהנטער, זענען די בויאַנעס אַוועק צום ווינקעל סטעמפקאָווסקער נאַס, אריינפאַלענדיג צווישעןביידע וייטען פֿון די סאָלדאַטען.

די זעלבסט־שוץ איז געשטאַנען גענען די סאָלדאַטען און די בויאַנעס. ס'האָט אויסגעשאָסען די זעלבסטשוץ און גלייך — די סאָלדאַטען. די בויאַנעס אין אַ טויט־שרעקעניש זענען צולאָפֿען, און אויף דער ערד זענען געבליבען צוויי דער־הרג׳טע און ארום צעהן פֿערוואונדעטע. איינער פֿון די דער־הרג׳עטע איז אַ גימנאַזיסט פֿון 7־קלאַס, קיריטשענקאָ. נאָכ׳ן שיסען איז די זעלבסט־שוץ צולאָפֿען, און די גראָמילעס האָבען זיך פֿון דאָס־ניי צונויפגעקליבען און מיט ווילדע געשרייען און פֿייפֿערייען, מיט שטיינער און אייזענס אין די הענד האָבען זיי זיך געלאָזט נאָכיאָגען נאָך די חברים פֿון זעלבסט־שוץ.

7 אַ זייגער פֿון אָוועגד האָט דער פאָליצמייסטער און די פאָליציאַנטען ארויסגעצויגען די בלויזע שווערדען, מען האָט געשאָסען, און מען האָט אָנגעהויבען פֿונאַנדערצוטרייבען דעם המון. איבער דער שטאָדט האָבען אָנגעהויבען ארומצוגעהן פֿערשטאַרקטע פּאַטרולען; דער המון איז צולאָפֿען.

אָט אַזוי איז געשעהן אין דער שטאָדט די גזלנ׳ישע אַרבייט, וועלכע האָט הונדערטער מענשען געבראַכט צו בעטעל־ברויט. דאָס לעבען אין שטאָדט האָט זיך אין גאַנצען אָבגעשטעלט. די מאַגאַזינען זענען פֿערשלאָסען, קיין מסחר איז אין ערגיץ ניטאָ".

מיר וועלען נאָך צוגעבען, אַז דער פּאָגראָם אין קערטש האָט זיך אָנגעפֿאַנגען אין דעם זעלבען טאָג, ווען עס האָט פּאַסירט די שרעקליכע הרינה אין ביאַלאָסטאָק (זעה פֿאָרינען נומער). נאָך איין בעווייז, אַז עס האָט אַלעס פּאַסירט לויט אַ גענויען פּלאַן פֿון אויבען.

•

די שטאָדט דומע פֿון קערטש אין קרים האָט געפּאַסט אַ רעזאָלוציאָן וועגען דעם פּאָגראָם וועלכער איז דאָרט געווען, אין וועלכער זיי דריקען אויס זייער סימפּאַטיע צו דער יודישער בעפֿעלקערונג און אַזוי ווי די פּאָליציי האָט נאָר נישט געטהון צו שטעלען דעם פּאָגראָם ערקלעהרט די דומע דאָס זי וועט ניט צאָהלען קיינע געלד אויף די אויפֿהאַלטונג פֿון דער פּאָליציי. ווייטער האָבען זיי געפֿאָדערט פֿון דעם מיניסטער צו נעהמען פֿאַר׳ן געריכט די פּאָליציי פֿאַר איהר האַנדלונג. אַם ענדע האָט זי בעשלאָסען צו אסיגנירען פֿונפֿצעהן טויזענד רוב. צו צוטהיילען צווישען די ארעמע יודען וועלכע האָבען געליטען פֿון פּאָגראָם.

פֿון פּראָווינץ.

קאָלאָמעא אם 28 אויגוסט 1905.

נאָך האָבען די שניידער־מייסטער נישט פֿערגעסען זייערע אַלטע טאַקטיק. נאָך גלויבען זיי אַז זיי לעבען אין משותלח׳ס צייטען. טראָצדעם וואָס זיי ערליידען אימער אַ נידערלאַגע – ווען זיי ווילען נור טשעפּען די אַרבייטער — טראָצדעם וואָס געגענאיבער דער ארבייטער־סאָלידאַריטעט זענען אונזערע מייסטערס תמיד מאַכטלאָז, זענען זיי דאָך נאָך נישט צו דער איבערצייגונג געקומען, אַז מיט דעם אַרבייטער טאָר מען נישט מעהר אַזוי גראָב זיין אויסבייטעריש ארומשפּרינגען. זיי קענען זיך נאָך אַלס נישט פֿאָרשטעלען — כאָטש זיי זעהען עס בחוש — אַז די אַמאָלינע „גוטע" צייטען זענען שוין מעהר נישטאָ — אָט נאָט אייך אַ פֿאַקט, ווי אַזוי אַ היעזינער שניידער־מייסטער בעהאַנדעלט זיינע אַרבייטער: הערט, דער שניידער־מייסטער ר׳ חנה שנעעבערג — ביי די ארבייטער פֿון קאָלאָמעא אַ לעננסט בעקאַנטע פּערזאָן— נעהמט אויף אַרבייטער אין דעם סעזאָן, אונד פֿערשפּריכט צו האַלטען דאָס גאַנצע יאָהר ד. ה. אפילו דעמאָלט ווען עס איז ווענינ אַרבייט. נאַטירליך נעהמט דאַפֿיר דער אַרבייטער אַ קלענערען לאָהן — דאַכט זיך עס איז טאַקי גוט — אָבער נאָר לא מיט אַ שלשלת! תיכף נאָך דעם סעזאָן צילאָזט ער די אַרבייטער, זאָנאר אָהן קינדיגונג, אָהן ריקזיכט אויף דעם אַרימען אַרבייטער און אָהן ריקזיכט אויף זיינע אַרימע פֿרויען און קינדערליך, נישט קימערנדיג זיך צי זיי האָבען יאָ האָטש אַ טריקען שטיק ברויט צי ניין. ווי אַ אויסגעקוועטשטע לימינע ליענט דעמאָלט דער אַרבייטער אויף דער גאַס – און אַז נור קומט דעם אַרבייטער ביי ר׳ תנה׳ן ארויס אַ פּאָר גולדען — און דאָס טרעפֿט זיך נישט זעלטען — אַזוי זאָלט איהר זעהן ווי דער אַרבייטער נעהט זיך אָב די פיס און פּועלט ערשט גאָר נישט, און אַם ענדע דעם שווער און ביטער פֿערהאָרעוועטען לאָהן דורך געריכט פֿערלאַנגען, אין נאָך אַלע היומס׳ט צאָהלט זיך דער מייסטער ר׳ חנה אויס די חובות צו עטליכע זעקסערס יעדע וואָך — אַזוי עדעל שפּרינגט ר׳ חנה מיט זיינע אַרבייטער אַרום — אָבער די אָרגאַניזירטע אַרבייטער קאָלאָמעאַס, ווילען זאָ וואָס נישט מעהר דולדען, זיי וועלען נישט מעהר צו קוקען רוהיג ווי מען צאַפּט אַרבייטער בלוט לעבענדיגערהייט. זיי וועלען נישט מעהר רוהיג צוקוקען ווי ביי אונזערע מייסטערס הערשען, אַזעלכע צושטענדע וואָס נישט אַמאָל אין רוסלאַנד טרעפֿט מאַן זיי נישט. ביזהער און ניכט ווייטער! די ווערקשטיעב פֿון ה׳ שנעעבערג איז בויקאָטירט — די קאָלאָמעאר אַרבייטערשאַפֿט האָט שוין גרעסערע „הערען" בעקעמפֿט און בעזיעגט, וועט זיי איבער אזא הער ווי חנה שנעעבערג אויך זיעגען — וויר רופֿען אַלע אַרבייטער צו „ויצונג פֿאַן שניידערגעזעלען נאָך קאָלאָמעא ווי פֿערנצוהאַלטען". האַבאַכט.

*

נייסאַנדעץ, דען ⁴/₉ 1905

שבת ביי נאַכט איז געווען א גרויסע ארבייטער פֿערזאַמלונג אין דעם האָטעל קליינבערגער. גלייך פֿון אנפֿאַנגס איז שוין געוואָרען אַ גרויס געשריי, מען איז געוואָר געוואָרען, אַז עס איז געקימען פֿון קראקא אַ סעפּאַראַטיסט. ענדליך איז געוואָרען שטיל אין מען האָט אנגעהויבען צו רעדען. דער סעפּעראַטיסט האָט גערעדט וועגען אַ יודישע סעפּאַראַטע ארגאַניזאַציאָנען, אָבער די יודישע גענאָססען האָבען פֿון דעם נישט געוואָלט הערען. דער־נאָך האָט גע־ערדט גענאָססען מאַליש אין האָט אויסגעוויזען, ווי נישט גוט עס איז איין סעפּעראַטער אָרגאַניזאַציאָן אַז אַרבייטער מוזען צוזאַממען קעמפֿען, אַז סאָציאַליסטען זענען אינטער־נאַציאָנאַל אין קענען צו זאַמען קעמפֿען. אויף זיין אנטראַג זענען זיי אַללע צו געטרעטען צו דער „שילא", דער סעפּעראַטיסט איז אַוועקגעגאַנגען מיט אַ לאַנגע נאָז און האָט געזעהען, אַז סאַנדעץ איז נישט קיין אָרט פֿאַר סעפּעראַטיסטען.

שמעיה שוסס.

כּראָניק.

ארץ זבת חלב און... שלאַנגען.

— היינטיגער זומער איז אין פּאַלעסטינאַ אַ זומער פֿון שלאַנגען. דעם זומער איז בעזונדער פֿיעל שלאַנגען געווען צו מערקען אין טבריא און אין דער אַרומיגער געגענד. עס איז פֿאָרגעקומען, אַז ביי־נאַכט, בעת די מענשען שלאָפֿען אויף די דעכער (מחמת די היץ קאָן מען אין די הייזער ניט שלאָפֿען), פויזען אַרויף אויף די דעכער אויך די שלאַנגען, און אין מיטען שלאָף מערקט פּלוצלונג עמיצער, אַז אַרום איהם איז אַ שלאַנג, און מאַכט קולות, מען זאָל איהם ראַטעווען. מעהרסטענטיילס דער׳הרג׳ענען מענשען די שלאַנגען, איידער זיי האָבען צייט אַ ביס צו טהון. עס זענען אָבער אויך פֿאָרגעקומען אומגליקען אויך מיט מענשען. איינעם אַ יודען, מיט׳ן נאָמען צפניה כהן האָט אַ שלאַנג אַ ביס געטהון, און ער האָט נור געלעבט 6 שעה נאָכדעם. עס איז אויך געשטאָרבען פֿון אַ ביס פֿון אַ שלאַנג אַ יודיש מיידעל פֿון 6 יאָהר. אויך עטליכע מאַהמעדאַנער און קריסטען זענען צוביסען געוואָרען פֿון שלאַנגען.

דערפֿאַר זענען עס אונזערע, נאַציאָנאַלע שלאַנגען!

דער פּערלוסט פֿון דער רוסישער פלאָטע.

— פֿאַר דער צייט פֿון דעם קריעג מיט יאַפּאַן האָט די רוסישע פלאָט געהאַט דעם פֿאָלגענדען אָנוועהר פֿון אָפיצירען, אחוץ די וואָס זענען פֿערוואונדעט אדער קראַנק געוואָרען: דער׳הרג׳עט און דערטרונקען געוואָרען זענען 276 אָפיצירען, געפֿאַנגען גענומען—273. אונטערגעגעבען זיך -- 74, און אין די נייטראַלע פּאָרטען געפֿינען זיך אויף די ענטוואָפּענטע שיפֿען — 300, אינאיינעם אַלזאָ 923 מאַן.

א „גוטער יוד" אנ׳אויסבויטער.

אין קראַקוי, אויף דער יוזעף־גאַס נר. 46 האָט מארקום ס. רייכענבערג, פֿון פֿאַך אַ „גוטער יוד", אַ הויז וועלכעס ער האָט „אָבגעשפּאַרט". אין דעם הויז האָט געוואוינט אונטער אַנדערע אַנ׳אָרעמער בעקער אַרבייטער יאַנאָס מיט אַ גרויסע פֿאַמיליע. כל זמן יאַנאָס האָט געהאַט ארבייט און האָט געצאָהלט דעם „גוטען יוד" דירה געלד איז אַלעס געווען כשורה; מיט עטליכע וואָכען צוריק האָט ער אָנגעוואָרען דאָס בעשעפֿטיגונג און איז פֿארלעגען מיט דירה געלד. דער „גוטער יוד" האָט איהם דעריבער אָהן רחמנות

בעטען דעם המון פאַנאַנדערגעהן. אַלס תשובה אויף דעם האָבען זיך געלאָזט הערען פאַטריאָטישע אויסרופען, און דער המון מיט'ן נגון פון „ספּאַסי גאָספאָדי" איז אַוועק איבער סטראָגאַנאָווער גאַס און ווייטער איבער קאַראַנטינער. ער האָט זיך אָבגעשטעלט נעבען יאַקאָבסאָנ'ס אפטייק, געפאָדערט אַז מען זאָל איהם געבען דעם קייזערס בילד און איז מיט'ן בילד אַוועק צום סאָבאָר. אויפ'ן סאָבאָרנעם פלאַץ האָט דער גייסטליכער סטאַניסלאַווסקי אָבגעהאַלטען אַ גאָטעסדיענסט. ער האָט בעמערקט די אויפרעגונג פון המון און האָט זיך געווענדעט צו איהם מיט שטראָף־רייד. אָבער זיין מוסר האָט ניט געווירקט, דער המון איז בעשטאַנען פון אַזוינע עלעמענטען, וועלכע האָבען קיין שייכות ניט צו דער קריסטליכער מאָראַל.

באַלד האָט מען אָנגעהויבען חרוב צו מאַכען די קראָמען אויף וואָראָנצאָווסקער גאַס. פאָראויס איז געגאַנגען אַ טייל מאַניפעסטאַנטען מיט פאָהנעס און מיט'ן בילד, און הינטער זיי האָט דער המון געבראָכען שויבען אין די טהירען און די פענסטער פון די מאַגאַזינען. אַ חושך איז אָנגעפאַלען אויף אַלעמען. עס האָט זיך געדוכט, אַז די אונגליקליכע מענשען וועלכע זענען אַריינגעפאַלען צו די פערווילדעטע בויאַנעס אין די הענד, וועלען קיין תקומה ניט האָבען. דערווייל האָט דער המון בעגנוגט זיך מיט ברעכען די שויבען, האָב און גוטס האָט ער נאָך ניט גערירט. מען דאַרף אויפמערקזאַם מאַכען, אַז מיט דעם פּאָגראָם האָבען זיך מתעסק געווען די יונגערע חוליגאַנעס. עס האָט זיך גאַנץ קלאָר אַרויסגעוויזען דער אַנטיסעמיטישער כאַראַקטער פון דער בעוועגונג. די שטימונג האָט ביסלעכווייז בעגייסטערט אויך די דערוואַקסענע. די סכנה איז גרויס געוואָרען בעת צו די יונגלעך האָבען זיך מצרף געווען אויך די גרויסע. בשעת דער המון איז געקומען אויפ'ן נייעם מאַרק, האָט זיך שוין אָנגעהויבען אַן אמת'ער פּאָגראָם. די שטראָף־רייד פון איינצעלנע מענשען זענען ניט געווען בכח איינצוהאַלטען די בויאַנעס. דער סעקרעטאַר פון דער שטאָדט־פערוואַלטונג מ. פ. בעלי האָט זיך געלאָזט אויף אַ מורא'דיגען טריט. ער האָט געכאַפּט פאַר'ן האַנד אַ בויאַן, וועלכער האָט געוואָלט מיט אַ שווערע ברעט חרוב מאַכען אַ אָרים קרעמעל. דער בויאַן האָט זיך אומגעקעהרט און האָט מיט האַסט דערלאַנגט מיט'ן ברעט דעם ה. בעלי איבער'ן קאָפּ. די איבעריגע בויאַנעס, אונציפרידענע וואָס מען מישט זיך אַריין אין זייערע מעשים, האָבען זיך געלאָזט לויפען צום ה. בעלי מיט קולות „שלאָגט איהם". ה. בעלי איז אַוועקגעלאָפען אויף די אַנדערע זייט גאַס, און נור אַ דאַנק אַ גליקליכען צופאַל איז איהם געלונגען אַרויפשפּרינגען אויף אַ דראָזשקע און אַוועקצופאָהרען. און אַזוי איז ער נצול געוואָרען פון טויט.

און ס'האָט זיך אָנגעהויבען אַ עכטער פּאָגראָם. אין דער לופט זענען געשטאַנען אימה'דיגע קולות. דער המון איז ווילד געוואָרען און האָט מעהר ניט געקאָנט געוועלטיגען איבער זיך. נאָך דעם סדר פון די גראַמילעס מעשים האָט מען געקאָנט אַרויסזעהן, אַז אַלץ האָבען פריהער אַרומגעקלערט אַזוינע לייט, וועלכע זענען גוט בעקאַנט מיט דער שטאָדט און מיט די בעלי־בתים פון די מאַגאַזינען. אויב נאָך אַ יודישעס קרעמעל איז געשטאַנען אַ מאַגאַזין פון אַ רוס, אַ גרעק אָדער פון אַ אַרמענער, האָט אַ הויכער קייל אויסגעשריען — געהט ווייטער. און דער המון איז געגאַנגען. מען האָט חרוב געמאַכט מאַגאַזינען פון פאַרטיגע קליידער און מען האָט אָנגעהויבען ראַבירען. די גראַמילעס, אָהן בושה, האָבען אויסגעטהון די אַלטע שמאַטעס און האָבען זיך אויסגעקליידעט אין נייע בגדים. פיעל האָבען אָנגעטהון עטליכע בגדים אויף אַמאָל. אַ טייל סחורה האָט מען בעת מעשה צוריסען אויף שטיקער.

ווער ס'האָט נור געקאָנט, איז געלאָפען פון שטאָדט, איבערלאָזענדיג דאָס האָב און גוטס אויף גאָט'ס בעוואָהר, טראַכטענדיג נור ווי מציל צו זיין דאָס לעבען, אין שטאָדט האָבען זיך פערשפּרייט פערשיעדענע קלאַנגען און גוזמאות. אַזאַ קריטישע לאַגע האָט געבראַכט צום געדאַנק איינינע גלאַסנעס און אינטעליגענטען, אַז ס'איז נויטיג צו מאַכען אַ עקסטראַ־פערזאַמלונג פון דער דומע, כדי צו בעטראַכטען די מיטלען ווי אָבצוהיטען די איינוואוינער פון געפאַהר. ס'איז געווען ערב דעם קריסטליכען יום־טוב „מאַקאַווייעוו". הגם די געוועהנליכע קירכען פּראָצעסיע האָט מען מדחה געווען, פונדעסטוועגען האָט מען געקאָנט מורא האָבען אַז דער פּאָגראָם וועט זיך נאָך ניט איינשטילען. דער שטאָדט־גאָלאָווא ד' קומפּאַן איז געווען אין סט. קאַראַנטין, מען איז אַוועק צו איהם און ער האָט געהייסען, אַז מען זאָל צונויפרופען אַ עקסטראַ־זיצונג פון דער דומע מאָנטאַג איינס דעם זייגער ביי טאָג. אין דער פריה איז געווען מעהר אָדער ווענינער רוהיג, מען האָט געקאָנט מיינען אַז די בויאַנעס האָבען זיך שוין אָנגעזעטיגט. אָבער דאָס איז געווען אַ פאַלשע רוהע, עמיצער האָט אַרויסגעלאָזט אַ קלאַנג, אַז יודען האָבען דער'הרג'עט אַ פרוי מיט אַ קינד — און דער המון האָט זיך פון דאָס ניי צוזאַמענגעקליבען. אינטערעסאַנט פאַר אַלץ איז דאָס, אַז צווישען המון, וועלכער האָט געזוכט די פרוי, איז געווען אויך די „דערהרג'עטע" און זי האָט מיטגעהאָלפען זוכען זיך אַליין. די יונגע שקצים — חוליגאַנעס זענען געפלויגען איבער די גאַסען און געשריען „ביי זשידאָוו". אין שטאָדט זענען געווען נור 2 ראָטעס סאָלדאַטען, וואו ניט וואו זענען געשטאַנען פּאָסטולען. די בויאַנעס האָבען אַרויסגעוויזען אַ ענערגישע טהעטיגקייט, **די פּאָליציי און די סאָלדאַטען האָבען זיך געהאַלטען גאַנץ רוהיג**. ס'האָבען זיך געלאָזט הערען מורא'דיגע קלעפּ פון די אייזענס איבער די פענסטער און טהירען פון די מאַגאַזינען. צום המון איז צוגעקומען אַסך פון „פריעדליכע" איינוואוינער. זיי האָבען בדעה געהאַט אַריין צו טראָגען אויך זייער כח אין דער אַרבייט פון די גראַמילעס. מען האָט אָנגעהויבען ראַבירען די קראָמען. ווייבער, מיידלעך, קינדער, מענשען שען געקליידעט, מען זאָגט — אַפילו דאַמען און פריילינס

איז געווען — אַן אויפשטאַנד!... עס איז אינטער געפלויגען נאָך אַ שטורמווינט. עס האָט זיך ווידער געהערט אַ אונבעקאַנטער, איידעלער גערויש. דיאַק האָט זיך אַ וואָרף געטהון צום פענסטער. ער האָט אָנגעכאַפּט די קראַטען און האָט זיי שטאַרק געטרייסעלט. עס האָט זיך ווידער געשיט מיסט און שטויב. עס זענען אַראָב געפאַלען עטליכע שטיינער און די קראַטען האָבען זיך פריי אַרויסגענומען פון דער שטיינ...

און אונטערן פענסטער אין דער בוכטע האָט זיך געשאָקעלט און אונטער געפייפט אַ שיפעל....

V

אויף דער וואַנט האָט זיך אין דער צייט געטוישט די וואַכט.

ליבער גאָט.... האָט געמורמעלט דער נייער וואַכט־מאַן און בעדעקענדיג דעם קלאָפּ מיט דעם מאַנטעל האָט ער זיך בעהאַלטען אונטער די וואַנט. אויפ'ן ים אין דער גאַנצער ברייט, אויפהייבענדיג און פאַלענדיג, בעלויכטענדיג אין פינסטערניש מיט די שפּיצען פון שוים, איז געפלויגען אַ נייער שטורמווינט. עס האָט זיך געדאַכט דאָס דער ווינט ווערט משוגע, דער אינזעל האָט פריהער שוין געציטערט און געקרעכצט. פון דער דנוי ווי בלאַסע ערשיינונגען זענען געקראָכען אויפ'ן ברעג שטיינער, וועלכע זענען געווען גאַנצע יאָהרען בעהאַלטען אין דער טיעפקייט.

דער שטורמווינט איז אונטער געפלויגען פּונקט אין די מינוט ווען דיאַק איז אַרויסגעשפּרונגען פונ'ם פענסטער. עס האָט איהם באַלד פערגאָסען מיט וואַסער, עס האָט איהם פערטויבט און אַ נידער געוואָרפען.... איינינע ווייל איז ער געלעגען אומזיניג מיט איין שרעק אין דער נשמה, אַ פערקיהלטער, אַן אונגליקליכער, און איבער איהם איז געפלויגען עפּעס גרויסעס, ווילדעס, פיינדליכעס.

ווען דער גערויש איז עטוואָס שטיל געוואָרען האָט ער געעפענט די אויגען. אויפ'ן הימעל האָבען זיך געטראָגען דונקעלע כמאַרעס אָהן אַ שיין, אָהן אַ געשטאַלט. מען האָט מעהר געשפּירט ווי געזעהן די בעוועגונג פון די גראָמאַדען, וועלכע האָבען זיך אָהן אויפהער געטראָגען קיין מערב זייט. און פון דער ווייטענס האָט עס אויסגעזעהען עפּעס ניט זעהענדעס, נאָר געפערליכעס און עס האָט מורא'דיג גערוישט אָהן אַן אויפהער.

נור די שטיינערנע ווענט פון פעסטונג זענען געבליבען ניט רירענדיג און רוהיג צווישען דער אַלגעמיינער בעוועגונג. אין דער פינסטערניש האָט מען געקענט דערקענען די אַרמאַטען, וועלכע האָבען אַרויסגעשטיגען פון די שוםלעכער... פון די ווייטע קאַזאַרמעס האָט מען געהערט קולות פון אָבענדס געבעט. די פויק האָט אַם לעצטען צום שלאָפען געפויקט... דאָרט אונטער די ווענט, האָט זיך געדאַכט, האָט זיך פערמאַכט די רוה. דאָס פייערל אין ווינקעל פון פעסטונג האָט געשיינט מיט אַ גלייכע ניט פינקעלנדע שיין.

דיאַק האָט זיך אויפגעהויבען און ווי אַ צערשלאָגענער הונד איז ער נאָכגעגאַנגען צום פייערל. ניין, דער ים איז פערפרוירען און שרעקליך. ער וועט אַריינגעהן אין זיין צעלע, ער וועט פערלעגען די קראַטען, ער וועט זיך לעגען אין זיין ווינקעל אויפ'ן געלעגער און וועט ענטשלאָפען ווערען מיט אַ שווערען נאָר אָהנגעפערליכען שלאָף פון קנעכטשאַפט. מען דאַרף נור פאָרזיכטיג אַריין מאַכען די קראַטען, עס זאָל ניט בעמערקען דער וואַכט מאַן... מען קען נאָך קלעהרען דאָס ער האָט געוואָלט אַנטלויפען אין, לאַרמדיגע נאַכט.... ניין, ער וויל ניט אַנטלויפען.. אויפ'ן ים איז מען פערלוירען...

(ענדע קומט.)

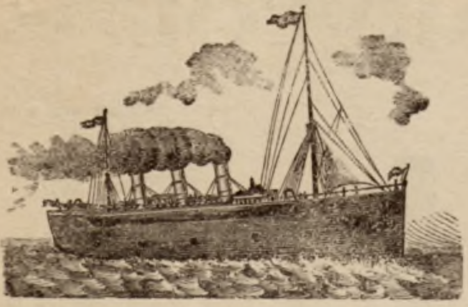

Do Ameryki i Kanady!

przeprawia najtaniej i najlepiej pospiesznymi i pocztowymi, wprost bez żadnego przesiadania z okrętu na okręt:

Generalny agent

M. G. Freudberg, ANTWERPIA 10 Van Leriusstraat (Belgia)

Odjazd do **Nowego Yorku** co sobotę; do **Kanady** co 10 dni! Wikt najlepszy, usługa staranna.

Niechaj nikt pierwej nie jedzie za morze, zanim od te Agencyi nie otrzyma wyjaśnień i cennika, który wysyła się chętnie i darmo.

= F. MISSLER, BREMEN. =

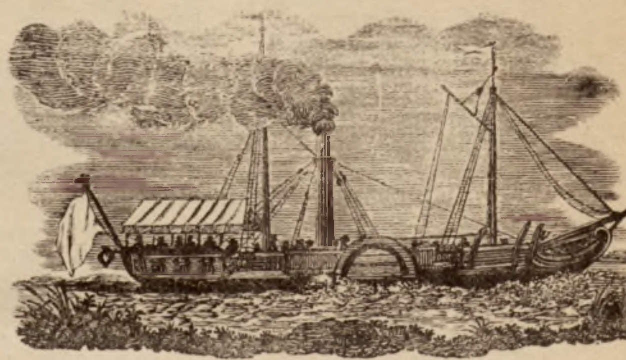

CESARSKIE PAROWCE

„Kaiser Wilhelm II.“	215 metrów długi
„Kronprinz Wilhelm“	202 metrów długi
„Ka[illegible]r Wilhelm der Grosse“	198 metrów długi

jadą **Bremy do Nowego Yorku 6 do 7 dni.**

Odjazd we wtorki.

[illegible]rskie parowce jadą tylko z **Bremy,** kto więc chce cesarskimi parowcami jechać, **może zupełnie swobodnie bez przeszkody podróżować,** nikt nie ma prawa zabronić mu tego. Każdy powinien już w domu postanowić w jakim kierunku jechać zamierza i nie powinien w drodze dać się namówić, lub odwieść od swego zamiaru.

Każdy ma swoją wolną wolę i może za swoje pieniądze podróżować dokąd chce.

W każdym jednak razie należy się zawczasu postarać o miejsce na statku, a dla zapewnienia tegoż należy wcześnie nadesłać na mój adres 20 koron zadatku.

F. Missler, Bremen, Bahnhofstrasse 30.

די ביללינסטע בעצוגסקוועללע

אין ־ טען אוהרען, גאָלד און זילבער, ביזשוטערי, אוהרען־בעשטאנד־טילע און ווערקצייגע, ווי אייך מוזיק־אינסטרומענטע איזט ביי

IGNATZ CYPRES, Krakau

FLORYANERGASSE 49.

איינע ניקעלטאַשענאוהר מיט 36 שטיק פרימא ווערקע מיט אויפּ־שריפּט .סיסטעם ראָסקאָפּף׳ מיט דרייאַיעהריגער גאַראַנטיע זאַמט שענער ניקעלקעטע און לעדערבייטעל פל. 1.95.

ביי אבנאהמע פון דריי שטיק פל. 5.50, זעכס שטיק פל. —.10.

רייך איללוסטרירטער פרייז־קוראַנט מיט 800 אבבילדונגען גראַטיס און פראַנקאָ.

אגענטען ווערדען געזוכט!

Darmo i opłatnie

otrzyma każdy mój bogato

illustrowany cennik

Instrumentów muzycznych

oraz różnych zabawek

A. Scheuer, Kraków

ulica Grodzka L. 59/6.

די אידישע ארבייטער ביבליאָטעק

פון

דער פוילישער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי.

גן־עדן התחתון. פרייז:	2 העלער.
קאוטסקי. די אונאַבהענגיקייט פון פוילען. פרייז:	10 „
פייגענבוים. ווי קומט אַ יוד צו סאָצ.? פרייז:	20 „
א. וורא‌נסקי. די אידען אין פוילען. פרייז:	10 „
ש. דיקשטיין. פון וואָס איינער לעבט. פרייז:	20 „
וואָס יעדער אַרבייטער דאַרף וויסען און געדענקען.	30 „
ליעבקנעכט. די וואהרהייט איבער דעם סאָצ.	30 „
די אַרבייטער רעוואָלוציאָן. פרייז:	15 „
א. דעמבסקי. סטאַניסלאַוו קוניצקי. פרייז:	10 „
מ. מיכלזאָהן. הערשעל דער שניידער. פרייז:	10 „
לאַטאַרניק. יאַראָסלאַוו דאָמבראָווסקי. פרייז:	10 „
שפיאָן. פרייז:	15 „
לאַטאַרניק. די גרויסע פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן.	20 „
ב. א. י. לורוויג וואַרינסקי. פרייז:	20 „
אמעריקאנער. פיל יפינא פלאַסקאָוויצקא. פרייז:	10 „
ארבייטער געדיכטע. פרייז:	30 „
ב. א. י. אוגוסט בלאַצקי: פרייז:	10 „
אַ קלאָרער ענטפער (ביילאַגע צום 8־טען נומער „ארבייטער״). פרייז:	15 „
די ארבייטער סאָלידאַריטעט און דער קאמפף אום ראזיין. פרייז:	10 „
פערדינאַנד לאַסאַל. פרייז:	15 „
מ. מיכלזאָהן. טאַדעאוש קאָשציושקא. פרייז	20 „
ב. פייגענבוים. דער רעכטער וועג. אַ ויכוח וועגען די פוילישע סאָציאַליסטיש פארטיי און איהרע פאָדערונגען, אין צוויי טהיילען. פרייז:	80 „

די אַלע בראשורען ווי אויך אַלע פוילישע אויסגאַבען פון פ. פ. ס. זיינען צו בעקומען אין דער אַדמיניסטראַציאָן פון .פשעדשוויט׳ Kraków, Grodzka 50.

ארויסגעווארפען דעם 22 אוגוסט מיט'ן ווייב און דריי עופה'לעך אויף'ן גאס. א „גוטער יוד", וואס שנארט מיט איין האנד געלד און מיט דער אנדערער ווארפט ער ארויס א יודישען ארבייטער אויף'ן גאס, דאס איז אויך א טיפ פון א העסליכע געזעלשאפטליכע פיאווקע.

די נחת פון די יודען אין טערקיי.

— אין דרום-אראביען וואוינען בייז 35 טויזענד יודען. די איצטיגע מרידה פון די אראבער אין יעמען און די שטענדיגע מלחמה, וואס די טערקישע רעגירונג פיהרט מיט די אראבער, האט די יודישע בעפעלקערונג אין יענע מקומות אריינגעבראכט אין דער גרעסטער נויט און דחקות. זיי האבען פיעל צרות אויסצושטעהן פון ביידע זייטען: אי פון די אראבער, אי פון טערקישען מיליטער.

פיעל פון זיי אנטלויפען קיין עגיפטען.

פאר אונזערע לעזער וועלכע ווייסען וואס דער טערקישער סולטאן איז איז עס קיין נאווינע נישט, אבער פיליכט וועט עס אינטערעסירען די ציוניסטען, וואס ווילען איינרעדען, אז דער זעלבער סולטאן, וועלכער איז א מלאך המות פאר אלע אנדערע פעלקער איז א מלאך הגואל פאר יודען.

די רעוואלוציאנערע בעוועגונג אין רוסלאנד און אין רוסיש-פוילען.

אנטלאפען פון יענער וועלט.

— דעם 25-טען אויגוסט איז פון דעם הויז פון סעטערבורגער סוד ענטלאפען דער פאליטישער ארעסטאנט דובינין. די מעשה איז פארגעקומען אזוי: 12 דעם זיינער האבען צוויי סאלדאטען, מיט שווערדען, נעפיהרט איהם פון דער טורמע אין דעם קאבינעט פון דעם הויפט-סלעדאוואטעל. נעגאנגען זענען זיי דורך דעם קארידאר, וואס צווישען ביידע הייזער. אין קארידאר איז נעווען פינסטער, און דובינין האט ארויסגעכאפט ביי איינעם פון די סאלדאטען זיין שווערד, דערביי איהם פערוואונדעט אין האנד און האט זיך א לאז געטהון צום ארויסגאנג. דאס איז צוגעגאנגען אזוי אומגעריכט, אז די סאלדאטען זענען מבולבל געווארען. קיינער האט איהם נישט פערהאלטען, און ער איז צוגעלאפען צו דער טהיר, א ווארף געטהון דאס שווערד, אנגעטאן זיין היטעל און איז ארויס דורכ'ן טויער אויף דער גאס. ביז איצט האט מען איהם ניט געפונען.

פון סעוואסטאפאלער מיליטער-טורמע איז אנטלאפען דער פאליטישער פערברעכער פעלדמאן, וואס האט געהאט א שייכות מיט דעם בונט אויף דעם פאנצער שיף „פירסט פאטיאמקין": ווי מען זאגט האבען פעלדמאנען מיטגעהאלפען דער טשאסאוואי און א נאדזיראטעל פון דער טורמע, וועלכע זענען אנטלאפען אינ'איינעם מיט איהם.

„קניאז פאטיאמקין".

דער ריעזינער בונט אויף דעם גרויסען רוסישען פאנצערשיף „פאטיאמקין" האט איצט זיין ענדע אין — געריכט. ווי בעוואוסט האבען זיך די מארינע לייט איבערגעגעבען דער רומענישער רעגירונג. רוסישע שפיאנען איז אבער געלונגען צו פארפיהרען א טהייל אויף א רוסישע שיף, וואו מען האט זיי פארהאלטען און אבגעפיהרט קיין רוסלאנד. איצט איז זיך די רוסישע רעגירונג נוקם אן די מאטראסען פאר די חרפה און בושה און פאר אלעם פאר דעם שרעק וואס זיי האבען איהר אנגעמאכט.

אין סעוואסטאפאל האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס וועגען 78 מאטראסען פון דעם פאנצערשיף „פאטיאמקין". אלס פערטיידיגער פון דעם אדעסער סטודענט פעלדמאן, וואס האט א שייכות צו דעם בונט אויף דעם שיף „פאטיעמקין", טרעט ארויס דער פעטערבורגער אדוואקאט ה' ראפאפארט.

דער פראצעס וועגען דעם בונט אויף דעם פאנצערשיף „נעא-ני פאבעדאנאסעץ" האט זיך אנגעהויבען דעם 16-טען אויגוסט; בעשולדיגט ווערען 75 מאן; פערטיידיגען די פוילישע מאטראסען האט אויף זיך גענומען דער ווארשויער אדוואקאט קארווין-אסטראווסקי.

די רעוואלוציע אין באקו.

די רוסישע טעלעגראפישע איגענץ איז מודיע פון באקו:

„די צוזאמענשטויסונג צווישען די ארמיאנער און די טאטערן געהמען אן אליך גרעסערע פארמען. דעם 29-טען פ. מ. זענען די ארמיאנער בעפאלען די מוזולמאנער, וועלכע וואוינען און האנדלען אין דער ארמאנישער טהייל שטאדט און האבען אלע אויסגעהרג'עט. נאכהער האבען זיי אונטערגעצינדען די גאנצע פארשטאדט, וועלכע האט 40 הייזער.

די מוזולמאנער אין דער צאהל פון 100 מאן מיט דעם געוועזענעם חאן (הויכער טאטערישער-בעאמטער) אויף די שפיטצע זענען אוועק און די ארמיאנישע געגענד כדי צו בערוהיגען די בעפעלקערונג, אבער די ארמיאנער זענען בעפאלען אויף זיי, האבען פיעל פערוואונדעט, און די איבריגע גענומען אין געפענגניש, זיי האבען אויך פערוואונדעט דעם גובערנאטאר באראנאווסקי, וועלכער איז געקומען צו הילף און האבען איהם גענומען אין געפענגניש. דאן האבען די מוזולמאנער גענומען שטעלען ווידערשטאנד די ארמיאנער. פון די ארומיגע דערפער איז זיי אנגעקומען הילף. די ארמיאנישע גייסטליכע האט אבער גענומען בעטען, מעזאל אויסמיידען געוואלדטהאטען, די מוזולמאנער האבען דעריבער אויף געהערט צו שיעסען, אבער די ארמיאנער האבען ווייטער געשאסען, דאן האבען די מוזולמאנער גענומען אטאקירען.

די הרינה דויערט, די שטאדט איז אונטערגעצינדען פון אלע זייטען".

פון דער אפיציעלער רוסישער ניט קלארער דעפעשע זעהט מען נור, אז די צארישע רעגירונג וויל פאראויס צוגרייטען די עפענטליכע מיינונג צו א שחיטה פון די ארמיאנער. אבער ווי עס זעהט אויס, וועהרען זיך די ארמיאנער מוטהיג.

פון יודישען טעאטער.

מיט א פאר וואכען צוריק האבען מיר געהאט די געלעגענהייט ברייט ארומרעדען דאס ווערק פון טשיריקאוו: די יודען, ווען מען האט עס געשפיעלט אין יודיש. דעם זונטאג האבען עס די ציוניסטען געשפיעלט אין פויליש. כדי קיינער זאל זיך ניט וואונדערען, וואס די סאציאליסטען, „אינטערנאציאנאלע" „אסימיליאטארען" און ז. וו. האבען עס געשפיעלט אין יודיש, וועהרענד די פאטענטירטע יודען האבען עס געשפיעלט אין פויליש, ווילען מיר גלייך זאגען, אז די ציוניסטען, צוגלייך מיט זייער פיהרער מאקס נורדוי האלטען זשארגאן ניט פאר קיין שפראך; קיין פראנצויזיש און „לשון קודש"— די קינפטיגע יודישע נאציאנאלע שפראכען — קענען זיי נאך ניט. ווענען די פארשטעלונג שרייבט מען אונז כהאי לישנא:

„זונטאג, דעם 3-טען סעפטעמבער האט מען געשפיעלט דורך די מיה פון דעם ציוניסטישען פעראיין „טוינבע-האללע" די בעריהמטע שוישפיעל טשיריקאווס, „די יודען" אין 4 אקטען. איך וואלט דעריבער נאר ניט שרייבען, ווען ניט דער פאקט, אז די ציוניסטען האבען פעררינכט דעם פערפאסאר, די זעלבע ציוניסטען וואס האבען ניט לאנג. ווען דער פעראיין „בילדונג" האט פארנעשטעלט די שוישפיעל, געמאכט געוואלדען, אז מען האט דארט עטוואס פערקירצט.

פאראלעם מוז איך בעמערקען, אז די סרייזען פון די ערטער זענען געווען אוננעהייער הויכע, עס זענען דערובער געווען זעהר ווייניג מענשען. די דעקאראציע איז ניט געווען צוגעפאסט צום אינהאלט. די איבייטשטוב און דער „זאל" — אלעס אין איין צימער: רעכטס נעבען פענסטער זיצט שלמה און לייזער ביים ווארשטאט; לינקס זיטצען נחמן, בערעזין, ברוך און לאה. לייזער, וועלכער דארף זיין אנ'אלטער פרומער יוד מיט אלטפרענקישע אנזיכטען, שפיינט, לויפט ארום און בעוועגט זיך אזוי פריי ריכטיג ווי ער וואלט אלט געווען 15 יאהר, שלמה איז זעהט אוים צופריעדען דערפון וואס ער זיצט אויף דער סצענע! נהמן הויבט אן צו שפיעלען די ראליע נוט (ביי דער געלעגענהייט פערליערט ער די בארד און וואנצען), נאכהער אבער הויבט ער אן צו דעקלאמירען און עס האט געמאכט אנ'איינדרוק, אזוי ווי ער וואלט ניט פערשטעהן וואס ער דעקלאמירט. ברוך, בערעזין, איסערזאן און לאה האבען קיין בעגריעף ניט געהאט איבער זייערע ראליען; די ראליע פון קאלפארטער (ישראל) האבען זיי נאר דורכגעלאזען.

אזוי האבען פארריכט דאס ווערק פון טשיריקאוו'ען מענשען, וואס ווילען פערשפרייטען קולטור צווישען די יודען!.

קיין מוזיקאנטען האבען זיי, זעהט אוים, אויך אין קראקוי ניט געקענט געפינען. ס. גליקשטיין.

בריעף-קאסטען.

ב. וואלד פשעמישעל. שיקט פאסט-מארקען, וועט מען אייך דעם מאנוסקריפט צוריק שיקען.

ג. קעסטען קאלאמעא. אייער קארעספאנדענץ קען ניט געדרוקט ווערען.

Proszę zawsze żądać **Wyrobu krajowego!**

Munka oszczędzające, jędrne mydło

z „nosorożcem“ lub „kosą“

z Pierwszej Galicyjskiej Parowej Fabryki **mydła i świec**

Szymona Munka w Żywcu

(Założonej w roku 1846) Próbki i cenniki darmo.

Wydawnictwa Spółki nakładowej „Książka“.

***Blos Wilhelm.** Rewolucya Francuska. Z 2 rycinami. Dwa tomy. (Na cienkim papierze 2 tomy w jednym). Cena 12 koron.

***Feldman W.** O Rosyi. Cena 1 korona.

***Informator.** Stronnictwa polityczne w Królestwie Polskiem Cena 2 korony.

Kalthoff Albert. Światopogląd religijny. (Treść: Przedmowa. Wstęp. — Nieskończoność świata. — Zachowanie siły. — Teorya rozwoju. — Pochodzenie wiary w Boga. — Treść wiary w Boga. — Modlitwa. — Stary i nowy człowiek. — Wiara i wiedza. — Wiara i jednostka. — Wiara i życie. — Prawo dziedziczności. — Prawo przystosowania. — Idealizm. — Ideał i życie. — Ideał jednostki. — Ideał społeczny. — Ideał religijny. — Wspólnota religijna. — Kult religijny. — Biblia. — Nauka religii. — Religijne wychowanie młodzieży. — Symbole religijne. — Religia a klechy. — Rzut oka wstecz). Cena 3 korony 20 halerzy.

***Kasprowicz Jan.** Chrystus. Poemat społeczno-religijny. Cena 3 korony w oprawie.

***Mańkowski Mieczysław.** U stóp szubienicy. Urywek ze wspomnień więziennych „proletaryatczyka“. Cena 60 halerzy.

***Marks-Engels-Liebknecht.** Odbudowanie Polski. (Zbiór artykułów o kwestyi polskiej.) Cena 2 korony.

***Narkiewicz-Jodko i Szymon Dyksztajn.** Polski Socyalizm Utopijny na emigracyi (Dwie rozprawy). Cena 1 kor. 20 hal.

Orkan Władysław. Herkules nowożytny i inne wesołe rzeczy. (Zbiór nowel). Cena 2 korony.

Orkan Władysław. Ofiara. Fragment w 3 aktach z 1846 r. Cena 1 korona 50 halerzy.

Orkan Władysław. Wina i Kara. Tragedya w 3-ech aktach. Cena 2 kor.

***Płochocki Leon.** Rosyjskie partye polityczne i ich stosunek do sprawy polskiej. (Treść: Przedmowa. — 1881 — 1903. Rosyjskie stronnictwa polityczne w przededniu wojny. — Stronnictwa rosyjskie wobec sprawy polskiej. — Dodatki). Cena 3 korony.

***Stepniak S.** Losy nihilisty. Romans. Z przedmową Jerzego Brandesa. Cena 6 koron.

Verhaeren E. Jutrznie. Dramat społeczny. Przekład Maryi Markowskiej. Cena 2 korony.

* * *

***Gierszyński Henryk dr.** Emigracya i Skarb narodowy. Cena 20 halerzy.

***Luśnia Michał.** Jak się narody rządzą? (Wydawnictwo Związku Postępowej Młodzieży Polskiej z funduszu imienia H. Bukowskiego). Cena 60 halerzy.

***Plechanow.** Anarchyzm i socyalizm. Cena 2 koron 60 hal.

***Rocznik Związku Postępowej Młodzieży Polskiej.** Rocznik I. 1905. Cena 1 korona.

Rops F. Porządek panuje w Warszawie. (Wspaniała heliograwura). Cena 7 koron 50 halerzy.

***Zmowa powszechna przeciw rządowi.** (Wydawnictwo Ludowego Koła Oświaty). Cena 30 hal.

Wydawnictwa, oznaczone gwiazdką (*) nabywać można również na specyalnym cienkim papierze).

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Pod prasą i wkrótce wyjdą.

Jaeckh G. Historya Międzynarodowego Stowarzyszenia Robotników.

Promus C. Powstanie chrześciaństwa

Wasilewski Leon Rządy konstytucyjne w Zachodnie Europie i Ameryce.

צו בעקומען אין אלע גרעסערע געשעפטען

PARVEOL

!!

די ריינסטע

גוואראנטירטע

פפלאנצונגס

פוטער

פארטרעט פאלשטענדיג

דאס נאטירליכע פוטער.

נויטהיג אין יעדער יודישער

קעך צום קאכען, פרעגלען

און באקען.

און דער פאבריק פון יאנ. זינגער אין ביעלסק (עסטרייכישע שלעזיען).

דער גענ. פערטרעטער פיר גאליציען און בוקאווינא:

Simon Loria, Kraków, Sebastayna 20.

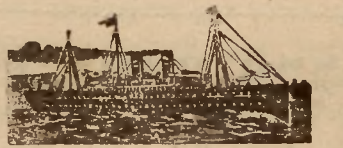

Do **Ameryki!**

jakoteż do innych zamorskich krajów przeprawia najtaniej powszechnie znana firma

B. Karlsberg, Hamburg

Ferdinandstr. 15.

Nim kto szyfkartę kupi, niech porówna moje ceny z cenami agentów okrętowych.

Skład Piwa Karwinskiego

Jego Eksc. hr. Larisch-Mönnich'a

Kraków, ul. Poselska 15 — Telefon 431

poleca P. T. Publiczności swoje wyśmienite piwa

jako specyalność

PIWO ZDROWOTNE

à la Kulmbachskie

(Granatbräu)

I PIWO CESARSKIE

à la Pilzneńskie, beczkowe i butelkowe.

jako specyalność

Wysyłka do domu. — O liczne zamówienia uprzejmie uprasza

Skład Piwa Karwińskiego

Wydawca odpowiedzialny redaktor Ignacy Gross.

Z drukarni Józefa Fischera w Krakowie.